

KULTURA

KRITIKE | NAJAVE | RAZGOVORI

3
stranice

Šeler i Rakoci na Bijenalu u Pekingu

Lidija Šeler i Dubravka Rakoci hrvatske su predstavnice na drugom Međunarodnom likovnom bijenalu u Peking, u organizaciji HDLU-a. Lidija Šeler predstaviti će se radovima "Silence" i "Destiny", u tehnici kolaža na dasci, a Dubravka Rakoci akrilom pod nazivom

"Red". Bijenale se naziva i "Novi umjetnički bijenale sa starim pogledom", pri čemu se referira na činjenicu da se izlažu mediji slike i skulpture, a ne zanimaju ih instalacije niti umjetnost novih medija. Bijenale koji počinje 20. rujna i traje sljedećih mjesec dana najveća je smotra me-

đunarodne umjetnosti u Kini. Kako prenosi China Daily, Jin Shangyi, predsjednik Udruženja umjetnika Kine, rekao je da je riječ o najiščekivanijoj izložbi ove godine u Kini te da se očekuje da po svom utjecaju nadmaši prvo bijenale održano 2003. godine. P. Kiš

NAJBIBLIOTEKA 'Posljednji don' Marija Puza Povratak mafiji nakon 'Kuma'

Domenico Clericuzio posljednji je don, zadnji veliki šef moćne mafijaške obitelji. Nakon što je desetljećima vodio obiteljski posao zaradivši gomilu novca najrazličitijim kriminalnim poslovima, želi još samo jedno: da nova generacija obitelji, školovana na najboljim američkim koledžima, preuzme vođenje društveno prihvatljivih poslova pokrenutih opranim novcem.

Radnja posljednjeg romana koji je Mario Puza (1920. - 1999.) objavio za života odvija se između New Yorka, Las Vegasa i Hollywooda, a u djelu se Puza prvi put nakon "Kuma" vratio temama koje najbolje poznaje - mafiji, kockanju i filmu.

Puza, rođen u imigrantskoj obitelji sa sedmero djece, prvu priču objavio je 1950. godine, a prvi roman, "Dark arena", pet godina kasnije. Proslavio se romanom "Kum" (1969.), bestselerom koji je na top-listi New York Timesa ostao punih 67 tjedana i kojeg se prije slavne ekranizacije u režiji Francisca Forda Coppole prodalo milijune primjeraka.

Unatoč uspjehu, američki pisac godinama je uspio svoj privatni život

Puza na hrvatskom

- Djela Marija Puza prevedena na hrvatski:
- Budale umiru (1980.)
 - Kum (prvi put preveden 1970.)
 - Obitelj (2004.)
 - Omerta (2001.)
 - Posljednji don (1997.)

držati daleko od očiju javnosti, objašnjavajući svoje ponašanje riječima: "Vjerujem u staromodnu tradiciju; pisac mora biti misteriozan, knjiga treba govoriti sama za sebe, a svaki drugi oblik publiciteta je neizmerno vulgaran".

Pred izlazak, "Posljednji Don" promijenio je svoje ponašanje te na nagovor urednika uvelike davao intervjue. Komentirajući nagli zaokret, u jednom intervjuu izjavio je: "Imam 75 godina i nemam pametnijeg posla. Urednici su mi rekli kako u protivnom nitko neće znati da je roman objavljen. Nekoć je bilo drukčije; ako napišeš dobru knjigu, kupci će to znati." Prava za adaptaciju romana otkupio je CBS, a televizijsku seriju režirao je Graeme Clifford. Puza je umro tri godine kasnije, neposredno nakon što je dovršio roman "Omerta" 2000. Roman "Posljednji Don" s engleskog je prevela Božica Jakovlev.

A. Piteša

Julienne | Američka spisateljica koja je u SAD-u prevela knjige Gordana Nuhanovića, Ede Popovića i Dubravke Oraić-Tolić

Eden-Bušić

Amerikanci pokreću biblioteku naših pisaca

Razgovarao Ivica Radoš

Američka spisateljica Julienne Eden-Bušić je za američki književni časopis *Gobshite Quarterly* prevela ili lektorirala kratke priče Gordana Nuhanovića "Liga za opstanak", roman Ede Popovića "Izlaz Zagreb jug" te "Urlik Amerike" Dubravke Oraić Tolić. Nakon što su objavljeni u tom časopisu, za ta djela zainteresirala se izdavačka kuća Ooligan Press koja je ih je objavila u ediciji "Nova Hrvatska".

Knjige troje hrvatskih autora uskoro se očekuju na policama knjižara, a distribuira ih jedna od najvećih američkih kuća - Consortium. Knjige se, naime, već mogu naručiti posredstvom svjetskih web stranica za književnost kao što su Amazon i Barnes and Noble.

• Može li se uopće govoriti o hrvatskoj književnosti u američkom kontekstu?

- Prema mojemu mišljenju, ne, jer se od nekoliko pisaca koji su objavljeni u Americi samo neki od

Hrvatska književnost kao pojam još ne postoji u SAD-u. Zna se samo za književnost Balkana

njih predstavljaju kao hrvatski pisci pa čitatelj uopće ne zna jesu li oni Hrvati. Može se govoriti, recimo, o književnosti i književnicima s Balkana, a čitatelje tih autora zanimaju, recimo, pitanja povezana s ratom na ovom području ili su pak ti čitatelji po struci slavisti. Potrebno je proširiti krug čitatelja, stvoriti pojam 'hrvatske književnosti' kao nešto što je specifično i prepoznatljivo kao što je, primjerice, prepoznatljiv pojam američkih južnjačkih pisaca, među kojima su Faulkner, O'Conner, Welty itd.

Otvorio se novi svijet

• Kako je došlo do toga da prevedete radove baš tih troje hrvatskih autora, Dubravke Oraić-Tolić, Ede Popovića i Gordana Nuhanovića, i da ih ponudite američkom izdavaču?

- Sasvim slučajno. Nekoliko

stvari sam prevela na engleski ili lektorirala i ponudila ih američkom dvojezičnom časopisu *Gobshite Quarterly* koji izlazi u mom rodnom gradu Portlandu. Urednik je bio oduševljen, objavio ih je sve, a sada imamo s njima stalnu suradnju i još novih suradnika iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Biti objavljen uz neka svjetska književna imena poput Ivana Klime, Luisa Valenzuela, Laure Esquivel, Chucka Palahniuka, među inima, govori o razini djela naših pisaca. Sljedeći je korak bio ponuditi te autore pravom izdavaču, što se i dogodilo.

• Jesu li u izdavačkoj kući Ooligan Press zadovoljni radovima autora koje ste preveli?

- Jako su zadovoljni. Svi koji su uključeni u projekt komentirali su kako im se otvorio novi svijet jer prije nisu imali pojma o Hrvatskoj, a kamoli hrvatskoj književnosti. Riječ je od djelima dostupnima

o vrlo kvalitetnim književnim djelima, što je najvažnije za uspjeh. Izdavač Ooligan Press ima želju nastaviti s hrvatskom bibliotekom, što znači tiskati svake godine nekoliko novih naslova. Treba naglasiti da je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske podržalo projekt i dalo potporu te se nadamo da ta potpora neće izostati ni ubuduće.

Pisci vape za agentima

• Mogu li afirmirani američki književnici hrvatskog podrijetla biti 'most' za bolji plasman hrvatskih autora na Zapadu ili je za to potrebna neka velika strategija Ministarstva kulture ili naprosto rad i samo rad?

- Nije važan samo rad. Naravno, nego bi afirmirani pisci mogli spojiti izdavače s nekim našim piscima, pomoći im da se probiju, upoznati ih s osobama za kontakt, skupiti i dijeliti informacije o samom procesu izdavanja knjiga u inozemstvu, pisati recenzije o već objavljenim knjigama, reklamirati ih i sve što ide uz to. Sve je to stvar volje koje, nažalost, često nema iz više razloga. Većina naših pisaca nema pojma kome se obratiti. Ministarstvo troši mnogo novca šaljući pisce po sajmovima, a to ne može polučiti uspjeh jer nisu povezani s agentima, odnosno posrednicima. Oni na sajmovima predstavljaju svoja djela moglo bi se reći slučajnim prolaznicima pokraj štandova. Najvažnija karika su posrednici, naravno, pod uvjetom da je knjiga dobra. Bilo bi važno imati kvalitetne prevoditelje koji bi dobivali stalnu, dostojnu plaću za prijevode, recimo, pri Ministarstvu ili drugoj ustanovi.

